

Nhiều người từng phá rừng Amazon thành doanh nhân triệu USD nhờ tín chỉ carbon

 vnexpress.net/nhieu-nguoi-tung-pha-rung-amazon-thanh-doanh-nhan-trieu-usd-nho-tin-chi-carbon-4912685.html

VnExpress

July 9, 2025

Hai phần ba dự án ở rừng nhiệt đới lớn nhất hành tinh Amazon có tên trong hai danh sách xác nhận tín chỉ carbon từ các tổ chức uy tín và phạt của chính quyền Brazil vì phá rừng.

Khi đệ trình hai dự án tín chỉ carbon lên tổ chức xác nhận Verra vào các năm 2020 và 2022, Ricardo Stoppe Junior - doanh nhân bán tín chỉ rừng nhiều nhất Brazil - đã chín lần bị phạt vì phá rừng và các vi phạm khác.

Ông bị bắt hồi tháng 6/2024, trong cuộc điều tra về chiến dịch tẩy xanh (greenwashing) của cảnh sát liên bang, với cáo buộc cầm đầu đường dây khai thác gỗ bất hợp pháp quy mô lớn.

Cây tại vùng đất bản địa Kaxarari tại rừng Amazon bị đốn hạ ở Porto Velho, Brazil, ngày 12/8/2024. Ảnh: *Reuters*

Hai dự án của ông nằm trong số 24 trường hợp có tên trong sổ xác nhận tín chỉ carbon từ tổ chức uy tín toàn cầu Verra, Cercarbono, lẫn sổ phạt của Cơ quan Môi trường Ibama (Brazil). Theo điều tra của *Reuters* công bố đầu tuần này, con số trên chiếm hai phần ba dự án bảo tồn tại khu rừng nhiệt đới lớn nhất thế giới Amazon.

Amazon đã mất khoảng một phần năm diện tích cây xanh trong nửa thế kỷ qua. Để ngăn chặn tình trạng này, từ năm 2008, Brazil áp dụng quy định phạt tiền cùng các giới hạn nghiêm ngặt với nạn phá rừng. Các nhà khoa học cảnh báo rằng việc tiếp tục phá rừng có thể giải phóng một lượng lớn carbon dioxide gây hiện tượng nóng lên toàn cầu, đẩy nhanh quá trình biến đổi khí hậu.

Theo công ty phân tích thị trường carbon AlliedOffsets, những điều này đưa Amazon thành một phần quan trọng của thị trường carbon tự nguyện trị giá 7,6 tỷ USD trong 5 năm qua. Tuy nhiên trong trường hợp này, thị trường carbon, vốn được thiết kế để bảo vệ khu rừng nhiệt đới lớn nhất hành tinh, lại trả tiền cho các doanh nghiệp đã và đang phá rừng trái phép.

Một xe tải chở gỗ trên vùng đất của người bản địa Kaxarari, ở Porto Velho, Brazil, ngày 12/8/2024. Ảnh: *Reuters*

[Tín chỉ carbon](#) (carbon credit) là một loại giấy phép hoặc chứng chỉ có thể giao dịch, có giá trị mua bán và cung cấp cho người nắm giữ tín chỉ quyền phát thải một tấn CO2 hoặc loại khí thải khác nằm trong danh sách khí thải nhà kính.

Lấy ví dụ trường hợp của Stoppe, ông là một bác sĩ người Brazil, từng nổi bật với câu chuyện truyền cảm hứng về việc "gác lại việc cứu người để cứu rừng". Theo dữ liệu giao dịch công khai tại AlliedOffsets, ông đã thu về khoảng 15 triệu USD từ hoạt động bán tín chỉ carbon rừng tính từ năm 2020. Hai dự án được xác lập tín chỉ là Fortress Ituxi và Unitor, cùng đệ trình lên Verra.

Nhiều công ty lớn trên thế giới đã chi khoản lớn để mua tín chỉ carbon, bù đắp cho hoạt động ô nhiễm của họ. Theo dữ liệu từ Trung tâm phân tích tội phạm khí hậu (CCCCA), bên mua tín chỉ từ hai dự án của Stoppe gồm hãng hàng không GOL Airlines, Nestlé, Toshiba, Spotify, Boeing, và PwC.

Trong lần đệ trình tín chỉ cho dự án Unitor, Stoppe nhấn mạnh lợi ích của dự án bằng việc cảnh báo tình trạng "các tổ chức tội phạm xâm chiếm đất công cộng của liên bang để phá rừng và thương mại hóa gỗ khai thác trái phép".

Đây là chiêu trò làm tiền của nhiều dự án tín chỉ carbon từ rừng Amazon, gồm Stoppe. Bởi theo phương pháp phổ biến để tạo tín chỉ từ bảo tồn, mối đe dọa xung quanh càng nghiêm trọng thì giá trị của việc tránh được nạn phá rừng càng lớn.

Quan chức từ Cơ quan bảo vệ môi trường Ibama của Brazil đang kiểm tra các khúc gỗ từ rừng mưa nhiệt đới Amazon tại một xưởng cưa trong hoạt động chống phá rừng, tại Porto Velho, Brazil, ngày 8/2. Ảnh: Reuters

Tuy nhiên, theo cáo trạng của cảnh sát liên bang, các dự án bảo tồn này nhằm che đậy hoạt động khai thác gỗ trái phép quy mô lớn.

Cụ thể, nhóm này đăng ký "kế hoạch quản lý lâm nghiệp" cho các dự án của họ theo chương trình của bang. Theo đó, họ được cấp phép khai thác gỗ theo phương thức tĩa thưa có chọn lọc, đảm bảo khoảng cách giữa các cây.

Tuy nhiên, Stoppe và các đối tác đã dùng giấy phép này để "rửa gỗ". Tức là họ khai thác trái phép gỗ những nơi khác và dùng giấy phép này để hợp thức hóa. Bởi giống như ô tô, gỗ có giấy phép hợp pháp có giá trị gấp nhiều lần loại không giấy tờ.

Thực tế, trong cả hai lần đệ trình cấp phép tín chỉ, Stoppe và các đối tác bị phạt tổng cộng chín lần với hơn 1 triệu USD vì làm sai lệch thông tin trong hệ thống theo dõi gỗ của Brazil và phá rừng bản địa.

Thêm vào đó, trong báo cáo mật dài 302 trang, các nhà chức trách kết luận nghi phạm đã dùng các dự án carbon để hối lộ quan chức nhà nước, nhằm làm giả giấy tờ sở hữu đất đai và rửa tiền hơn một triệu m³ gỗ rừng khai thác trái phép.

Thiago Scarpellini, cảnh sát điều tra chính của vụ việc, nói Stoppe là kẻ cầm đầu đường dây hỗ trợ hoạt động khai thác gỗ trái phép từ vùng đất công, gồm khu bảo tồn Kaxarari. Ông tiết lộ Stoppe là "mục tiêu của cuộc điều tra này, nhưng không phải người duy nhất hoạt động theo cách thức này".

Sau thời gian ngồi tù 5 tháng, Stoppe đang được tạm tại ngoại, chờ truy tố. Ông phủ nhận việc tham gia vào bất kỳ hoạt động khai thác gỗ trái phép nào trong khu vực. Sau khi Stoppe bị bắt, cơ quan cấp chứng nhận tín chỉ carbon Verra đã tạm dừng các dự án của ông.

Raoni Rajao, người điều hành chương trình chống phá rừng của Bộ Môi trường Brazil, nói rằng việc trả tiền cho những người có tiền sử vi phạm, thị trường carbon có thể đang tài trợ hoạt động phá rừng trái phép. Thực tế, chủ của 7 trong số 36 dự án vẫn tiếp tục bị phạt tiền do hành vi phá rừng sau khi được cấp tín chỉ carbon.

Bộ Môi trường nước này không bình luận về các trường hợp cụ thể liên quan đến Stoppe và các chủ đất khác.

Brazil sẽ đăng cai hội nghị khí hậu COP30 vào tháng 11, kỳ vọng trở thành quốc gia dẫn đầu toàn cầu về phát triển xanh. Nhằm thực hiện các cam kết theo Thỏa thuận Paris về biến đổi khí hậu, nước này đã thông qua quy định thiết lập một thị trường carbon do chính phủ quản lý, tương tự các thị trường ở châu Âu, Trung Quốc.

Chính phủ nước này cũng khuyến khích các dự án tín chỉ carbon phát triển theo hướng chủ động phục hồi các quần thể sinh vật bị hư hại thay vì trả tiền cho chủ đất để tránh nạn phá rừng.

Bảo Bảo (theo *Reuters*)